

Verslag studiereis seniordierenartsen 2011 naar Wales

Alweer voor de vijfde keer hebben de seniordierenartsen 15 tot en met 20 mei 2011 onder leiding van Henk van Dam een agrarische studiereis gemaakt. Dit jaar was gekozen voor een busreis van zes dagen in tegenstelling tot verleden jaar toen er een vliegreis naar Ierland was van vijf dagen.

Wij vertrokken op zondag, dus er was weinig verkeer op de weg bij Antwerpen en de overtocht van Calais naar Dover. Er is weliswaar ook een tunnelverbinding per spoor met Engeland maar prijstechnisch en in tijd maakt dat niet veel uit en op de veerboot kun je beter relaxen.

's Middags werd nog de tuin van Sissinghurst Castle in het graafschap Kent bezocht. De tuin, aangelegd met klassieke en romantische elementen, is een must voor iedere tuinarchitect. Met groenblijvende tuinmuren van buxus en taxus en kleinschalige intieme geometrische elementen.

Stonehenge

Op de tweede dag kwamen wij langs Stonehenge. Deze cultuurhistorische bezienswaardigheid ligt op een vlakte 16 mijl ten noorden van Salisbury. Het is het belangrijkste prehistorische monument van Groot Brittannië en overtreft alle prehistorische monumenten op het continent. Prehistorische steengroeperingen van waarschijnlijk religieuze oorsprong dateren vermoedelijk uit de tijd van 1850 tot 1400 jaar voor Christus. Wegens de vele onopgeloste raadsels trekt Stonehenge steeds weer veel archeologen en kunstenaars, die dit complex op hun eigen wijze interpreteren. Het staat uiteraard op de lijst van Unesco erfgoed.

De 'outside' gehouden varkenshouderij die er bijna naast ligt, trok bij de seniordierenartsen zeker zoveel belangstelling. Midden in de zomer "Very lovely" voor het grote publiek, maar of het buiten houden van varkens uit oogpunt van volksgezondheid zo ideaal is, is de vraag en of het dierenwelzijn midden in de winter ook zo gunstig is, is een andere vraag. Het kan alleen maar als de grond (limestone) sterk waterdoorlatend is. De zeugen aten heerlijk uit de troggen. Het is een systeem met lage kosten als neventak van de akkerbouw. In Nederland is er momenteel een maatschappelijke discussie gaande over megastallen. Uit oogpunt van volksgezondheid en dierenwelzijn kan men zich de vraag stellen of megastallen niet de voorkeur genieten.

Via Bath, bekend om zijn Romeinse baden en Romeinse geschiedenis, bereikten wij Wales. Na het inkopen van sandwiches in een plaatselijke supermarkt werden wij vanuit een winkelwagentje gevoerd. In zoverre lijkt een winkelwagentje op een trog. De oudjes vonden het best zo. Dat is ook de charme van dit soort reizen: improviseren en ook nog 'low budget'

...

Facelift

Vòòr het diner en overnachting in Newport kregen wij van een zeer goede gids een 'citytrip' in Cardiff voorgeschoteld. Als eerste zagen we de trots van Cardiff: het milleniumstadion waar de wedstrijden van de nationale

sport Rugby plaatsvinden. Volgend jaar zal een deel van de Olympische spelen zich in dit stadion afspelen.

Groot-Brittannië bestaat uit Engeland, Wales, Schotland en Noord-Ierland. De troonopvolger van de Britse troon is Prince of Wales. Natuurlijk ging het over de onafhankelijkheid van Wales en de verkiezingen. Het districtenstelsel blijft, dus er is geen evenredige vertegenwoordiging. Dat zou in Nederland anno 2011 niet meer denkbaar zijn en er werd ook gesproken over het recht van referendum, wat wel bereikt werd. Het recht is er, maar niemand gelooft dat het door Wales daadwerkelijk zal worden gebruikt om zich af te scheiden van Groot-Brittannië.

Verder viel op dat de (universiteits)stad na het steenkooltijdperk een volledige 'facelift' heeft ondergaan. In het oude havengebied is zwaar geïnvesteerd in onder andere een theatergebouw, waar de bekende namen van investeerders werden genoemd, maar tot mijn verwondering niet die van de Europese Gemeenschap. Het hele gebied staat bekend als Cardiff Bay waarbij onder andere een havendam met sluis gebouwd is. Het verschil tussen laag water en hoog water bedraagt soms wel achttien meter!

Runder-tbc

De derde dag ontmoetten wij Anuschka Marsman, een Nederlandse rundveedierenarts in het gebied van Carmarthen (www.prostockvets.com), het Mekka van de rundveehouderij in Wales. In maart 2011 had er een splitsing van de praktijk plaatsgevonden. Bekende problemen: hard werken, weinig verdienen en hoge kosten waren de oorzaak van de dissociatie. Wij werden op een bedrijf rondgeleid waar de koeien geen weidegang hadden. De koeien werden drie per dag gemolken door personeel bestaande uit Bulgaren. De eigenaar huldigde het principe: "Melk in de tank is het streven." Eigenaar of boer? Wat is eigenlijk een boer? Degene die het vee houdt en hoedt of degene die de financiën bewaakt, de manager?

Een ander systeem van rundveehouderij, het Nieuw-Zeelandssysteem, zien we op bedrijven met 250 dieren, wél uitloop, 4000 liter melk en weinig of geen krachtvoer. Dit zijn dus niet zozeer koeboeren maar graslandmanagers.

Anuschka Marsman vertelde dat runder-tbc een groot probleem is in Groot-Brittannië en dat de ziekte inheems bij dassen voorkomt. De publieke opinie in Wales is nog niet zover dat de dassen om deze redenen gedood zullen worden. Ook is het de vraag of dat de oplossing is, gelet op bijvoorbeeld de aankoop op veemarkten met daardoor de insleep van ziekten. Ook bij varkens komt overigens relatief veel runder-tbc voor, die ook wordt toegeschreven aan de dassen. In Nieuw-Zeeland is de opossum de boosdoener. Zou bij de mens meer runder-tbc voorkomen, dan zou de ziekte waarschijnlijk wel op de politieke agenda terechtkomen, zoals wij dat hebben gezien bij de Q-koorts. De melk wordt afgevoerd naar Londen en gepasteuriseerd in de handel gebracht.

Na de lunch op het veemarktterrein vertrokken wij naar het Cotts Farm Equine Veterinary Hospital: een RCVS-gecertificeerde paardenkliniek

(www.rcvs.org.uk/practicestandards) waar een collega, hoewel slechts 24 uur van te voren ingelicht over onze komst, een uitstekende powerpointpresentatie gaf en bovendien nog enkele behandelingen demonstreerde. Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om de traditionele groepsfoto te maken.

Schapen

We overnachtten in het Cliffhotel in Cardigan met een geweldig uitzicht op Cardigan Bay en een prachtig gelegen golfterrein. 's Avonds kwamen de sterke verhalen over het al dan niet staand castreren van veulens en het couperen van paardenstaarten.

Andere jaren was ervoor gekozen twee keer in hetzelfde hotel te slapen, maar dat zat er dit jaar niet in, hoewel: toen wij de volgende dag op weg waren naar de volgende bestemming, moest de bus toch omkeren omdat een van de deelneemsters haar ringen vergeten was, wat de collega 's avonds op een rondje kwam te staan.

De vierde dag gingen we op weg naar het Welsh Sheep Event 2011 in Machynleth (www.welsheeporg.uk). Dit is een groot schapenevenement in Wales waarbij iedereen zijn beste beentje voorzet. De Texelaar en de kruisingen zijn erg in trek vanwege de vleesproductie. Ook de in Wales wonende schapenhouder Rodenburg (van oorsprong uit Nederland) was er met zijn Texelaars en zal op de dag van het schaap, 16 juni in Ermelo, zijn fokmateriaal uit Nederland kunnen aanvullen. Netwerken heet dat. Het is net werken.

Bij schapen is van oorsprong de wol interessant maar heden ten dage gaat het zeker ook om het vlees. Daarom stond er op ons menu kip, 'pork' en zalm. Geen lams racks. Die waren vanwege de hoge vleesprijzen blijkbaar te duur. Het was de enige ochtend dat wij regen hebben gehad maar het was een goede gelegenheid om in de verschillende tentoonstellingstenten de bezoekers in ogenschouw te nemen. Kan de echte Welsh boer of manager opstaan? Zoveel verschillende types mensen waren op dit evenement afgekomen. We overnachtten in Birmingham Bromsgrove.

To be or not to be

De volgende dag gingen wij van Birmingham naar Swindon via de Cotswolds. De Cotswolds Hills vormen de waterscheiding tussen de rivieren de Theems en de Severn. Het watertoerisme bestaat uit zeer smalle en lange boten van vijftien meter die precies in de sluizen passen. Vanwege het culturele programma van de reis werd besloten om Stratford-Upon-Avon aan te doen, de geboorteplaats van Shakespeare. Het plaatsje leeft geheel van het Shakespearetoerisme. Wat Rembrandt of van Gogh voor de Nederlanders is, is Shakespeare voor de Britten. "To be or not to be." Onze Frans Sluyters was nog zo verknocht aan de schapenwol dat hij de verleiding niet kon verstaan om een degelijk en origineel Harris Tweed colbert te kopen. Frans Sluyters is een van de ledencontactpersonen van de KNMvD en hij mag na vijf jaar wel eens genoemd worden als de motor achter deze reizen. Hulde.

's Middags werd na de voortreffelijke lunch op het terrein van een juist die dag gesloten tuin, een andere tuin bezocht, namelijk Mill Dene Garden. Deze tuin was niet zo gecultiveerd als de eerste tuin in Sissinghurst maar was niet minder indrukwekkend en zeker zo interessant. Overnacht werd er in Stanton House in Swindon, een hotel met Japanse eigenaren en schitterend gelegen. De Hondafabriek is een grote werkgever in Swindon. De laatste avond bleek een van de nieuwe deelnemers over uitzonderlijke zangkwaliteiten te beschikken en het Absyrtus werd ook luid en uiteraard staande meegezongen. Misschien een idee om volgend jaar tijdens de seniorenreis al te oefenen voor het 150 jarig bestaan van de KNMvD. Op de laatste dag verliep de overtocht over het Kanaal zeer voorspoedig. De files in Londen werden ontweken, de boot werd een uur eerder genomen door een list van de buitengewoon ter zake kundige en erg geestige chauffeur. Kortom Groot-Brittannië is niet zo ver weg en wordt eigenlijk te weinig bezocht door de Nederlanders.

Volgende reis

Volgend jaar weer een reis, vliegen of met de bus, van vijf of zes dagen. De formule wil de commissie nog niet wijzigen. De bestemming is nog onbekend. Wel bekend is het tijdstip, namelijk de tweede week in mei. Dit mede in verband met de viering van het 150 jarig bestaan van de KNMvD in 2012 en het feest op 25 mei 2012.

Auteur: Gert-Jan Schouten, namens de project groep seniorenreizen van de commissie senioren.